

Ministerie van BZK
[p/a Internetconsultatie](#)

Natuur en Milieufederatie Utrecht
Arthur van Schendelstraat 600
3511 MJ Utrecht

info@nmu.nl
030-2567350
www.nmu.nl

NL37 TRIO 0212179500
KvK 41177152

Datum 8 november 2023

Onderwerp reactie wijziging 'Verzamelbesluit Bouwwerken Leefomgeving 2024'

Geachte heer/mevrouw,

Graag maken wij van de gelegenheid gebruik input te leveren voor de [herziening Besluit Bouwwerken en Leefomgeving \(BBL\)](#) die tot 13 november ter inspraak ligt. Vanuit de [Natuur en Milieufederatie Utrecht](#) werken wij aan het stimuleren van [Duurzame Daken](#); we hebben het Rijk hierbij nodig.

Multifunctioneel gebruik van de daken

Ons belangrijkste punt is dat Artikel 3.86a – "maatwerkvoorschrift duurzaam gebruik dak" – alleen gaat over zonnepanelen op de daken. Wij vinden dit een gemiste kans. Er zou optimaal ingezet moeten worden op multifunctioneel gebruik van het dak.

Maak de constructie van daken zo stevig dat er extra functies op kunnen. Dit kunnen zijn: extra woonlagen, tot allerlei duurzame toepassingen. Bij voorkeur gecombineerd met elkaar!

Wanneer de constructie van daken stevig genoeg is, kan (computergestuurde) waterberging, biodiversiteit en opwek van duurzame energie heel goed samen gaan. Sterker: wanneer zonnepanelen gekoeld worden door een groene laag eronder, leveren ze tot wel 16% meer op. Een ander financieel voordeel is dat dakbedekking twee keer zo lang mee gaat wanneer bedekt met een groene laag. En wat te denken van de verlaagde koelingsvraag in de ruimten onder de daken?

In januari 2021 hebben we bij eerdere consultatie, samen met partners uit het Nationaal Dakenplan al gepleit voor 'Duurzame daken': multifunctioneel gebruik van de daken.

---

¹ Deze wijziging draagt niet bij aan gewenst multifunctioneel gebruik van de daken. Dakvloeren worden conform de huidige regels – en zeker bij de gebouwtypen waar deze wijziging op in gaat – nog altijd zeer zwak geconstrueerd. Hiermee zijn het geen volwaardige vloeren. Dit is ook de belangrijkste reden dat veel bestaande daken ongeschikt zijn (vaak is het draagvermogen te laag voor aanvullende belasting van nieuwe dakfuncties). Door bij nieuwe gebouwen (alle gebouwtypen, maar vooral bij hallen en loodsen) hogere eisen te stellen aan de vrij toevoegbare belasting van nieuwbouwdaken, wordt dit probleem voor de toekomst voorkomen. Dit is op te lossen door elke dakvloer dezelfde constructieve eisen mee te geven als de onderliggende (verdiepings)vloer. De meerkosten hiervan bij nieuwbouw zijn marginaal, de vergrote reservecapaciteit en flexibiliteit (nu en in de toekomst) enorm.

Waarom zijn groen-blauwe functies voor de grote(re) daken (>250m²) niet opgenomen in het maatwerkvoorschrift 'duurzaam gebruik dak'?

Het is echt een gemiste kans gezien de vele opgaven die we in Nederland hebben. Door de gebouwde omgeving te voorzien van multifunctionele daken kunnen we wateroverlast en hittestress tegengaan, biodiversiteit toevoegen en een impuls geven aan de energietransitie).

Het sturen op multifunctioneel gebruik van het dak zou passen binnen aankomende wetgeving rondom 'water en bodem sturend' in de ruimtelijke opgave, de natuurherstelwet (nature restoration law) en de EPDB (energy performance of buildings directive). Hiermee borgen we dat wát we ook op het dak toevoegen, er altijd kwaliteit wordt toegevoegd. Alleen op die manier kunnen we gaan voldoen aan de kaders van de omgevingswet (oa integrerend werken) en aankomende wetgeving vanuit de EU.

- **Duurzame materialen**

Stuur op echt duurzaam materiaalgebruik bij opwek duurzame energie, isolatie, beplanting voor een groen dak. Wat wordt in het BBL verstaan onder duurzaamheid? We pleiten voor een integrale blik op dit begrip.

Echt duurzaam zijn circulaire en biobased materialen. Denk aan – biobased isolatiemateriaal (bijvoorbeeld vlas, vezelhennep, olifantsgras, geteeld door Nederlandse boeren) en biobased materialen voor groene daken (bijvoorbeeld schapenwol en wilgentenen in plaats van de nu vaak gebruikte energie-intensieve minerale wol). En daarnaast hebben we sinds dit jaar in Nederland geproduceerde circulaire PFAS-vrije zonnepanelen. Laten we die optimaal inzetten!

- **Klimaatadaptatie, natuurinclusiviteit, biodiversiteit en circulariteit**

Neem alle duurzaamheidsthema's op in nationale bouwregelgeving. Neem een voorbeeld aan het convenant Toekomstbestendig Bouwen dat in de provincie Utrecht is geïnitieerd. Gelukkig heeft Minister Hugo de Jonge in het commissiedebat van 5 oktober jl toegezegd dit Utrechts keurmerk als voorbeeld te nemen voor landelijk keurmerk. Sluit ook aan bij het door de Rijksoverheid gefinancierde meerjarige programma 'Building Balance', dat werkt aan ketens 'van land tot pand'.

- **Benut dakoppervlak maximaal**

Het lijkt of energieneutraal van de verschillende typen gebouwen het hoogst haalbaar is om te eisen. Juist bepaalde gebouwtypen die onder de regeling vallen, zoals loodsen (industriefuncties) en overige functies (bijvoorbeeld parkeergarages) hebben een lage energievraag, maar vaak een relatief groot oppervlak.

Bij energieneutraal zou relatief maar een klein gedeelte van het (dak)oppervlak benut worden. Wij willen juist dat ongebruikte oppervlakten maximaal benut worden, bij voorkeur door meervoudig duurzaam gebruik (bijvoorbeeld schone opwek in combinatie met maatregelen voor klimaatadaptatie).

Met vriendelijke groet,

Natuur en Milieufederatie Utrecht